

ROGER JIMÉNEZ MONCLÚS, president de la Fundació Consell de la Informació de Catalunya,

CERTIFICA: Que en relació a l'expedient núm. 3/2019 els membres del Consell de la Informació de Catalunya en reunió plenària de data 9 d'abril de 2019 (CIC) van adoptar per unanimitat el següent acord, amb observacions posteriors a la data, segons la documentació de l'expedient:

“Expedient núm. 3.2019

ASSUMPTE: Escrit de queixa del Síndic de Greuges de Catalunya pel tractament informatiu donat per diversos mitjans (Catalunyadiari, El Periódico, El Español, la Vanguardia, El Mundo, Telecinco i Diari de Girona) en la notícia relacionada amb la mort violenta d'una dona de 53 anys presumptament a mans de la seva filla, per considerar que es vulnera el criteri 11 del Codi Deontològic.

1. Contingut de la informació i motius de la queixa

El Col·legi de Periodistes de Catalunya remet al CIC un escrit de queixa del Síndic de Greuges del 16 de gener passat referent a la informació apareguda en diversos mitjans de comunicació en la que es narra la mort violenta d'una dona de Banyoles presumptament a mans de la seva filla menor, de 17 anys, en les quals es donen dades i es difon material gràfic que fan identificable tant la menor com la persona morta i altres familiars. El Síndic fa menció també a que en les informacions s'expliquen qüestions personals de la menor, “com ara que va ser adoptada als 3 mesos, que el seu país d'origen és Rússia i que tenia antecedents de tractament psiquiàtric, o d'altres, com que havia patit assetjament i havia realitzat una temptativa de suïcidi”.

El Síndic demana que es consideri si s'ha infringit el criteri 11 del Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes sobre protecció dels drets dels menors “i en defensa dels drets a la privacitat, honor i intimitat de l'adolescent afectada, així com amb relació al tractament de l'adopció i la salut mental als mitjans de comunicació, d'acord amb les recomanacions fetes pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya al respecte”.

No es funció del CIC la consideració d'informacions a la llum de les recomanacions del CAC, ja que aquestes es basen en la legalitat vigent i el CIC es limita a valorar les queixes rebudes a la llum de la ètica periodística, per la qual cosa el present dictamen es fonamenta només en el Codi Deontològic del CPC.

2. Mitjans de comunicació visionats en relació amb la informació sobre el crim de la dona presumptament morta per la seva filla adoptiva.

El Síndic de Greuges indica en la seva queixa determinades pàgines webs de diversos mitjans que inclouen la informació objecte de la ponència, sobre les quals s'ha redactat la ponència. Concretament, són les següents:

<https://catalunyadiari.com/successos/assassina-banyoles-no-recordava-quants-cops-apunyalat-mare>

<https://www.elperiodico.cat/ca/societat/20190110/investigacio-mort-violenta-dona-banyoles-7237821>

https://www.elespanol.com/reportajes/20190111/sasha-rockera-adoptada-rusia-madre-discutir-banyoles/367464826_0.html

<https://www.lavanguardia.com/sucesos/20190110/454063956538/detienen-platja-aro-hija-mujer-acuchillada-banyoles.html>

<https://www.elmundo.es/cataluna/2019/01/11/5c3797ab21efa0055b8b46cd.html>

https://www.telecinco.es/informativos/sociedad/hija-confiesa-madre-girona_0_2689575007.html

https://www.telecinco.es/informativos/sociedad/banolas-banyoles-girona-gerona-madre-hija-crimen-punalada-fiscalia-declaracion-discusion-peluqueria-carme_2_2689605112.html

<https://www.diaridegirona.cat/comarques/2019/01/11/filla-dona-assassinada-banyoles-confessa/956075.html>

La informació escrita o parlada en aquets mitjans és molt similar y el material gràfic sembla obtingut de les mateixes fonts, si bé algunes informacions són més àmplies que altres, o més o menys explícites en les dades o imatges que aporten, però el grau diferencial entre els mitjans no és prou significatiu com perquè les possibles vulneracions del Codi Deontològic s'hagin d'avaluar separatament.

AL.LEGACIONS

Cap dels mitjans analitzats ha presentat al·legacions, tan sols CatalunyaDiari va remetre una nova redacció del publicat que no es pot considerar una al·legació.

3. Protecció dels drets dels menors (criteri 11 del Codi)

El criteri 11 del Codi Deontològic protegeix els drets dels menors sense distingir en si es dóna a conèixer la seva identitat d'una manera clara o amb una forma de reconeixement menys directa, però a través de dades que indubtablement fan identificables els menors davant de la opinió pública. L'única consideració que fa és que s'ha d'evitar la difusió de la seva identitat quan apareixen, entre altres casos, com a inculpats en causes criminals i que la seva irreconeixibilitat serà especialment pertinent en assumptes de gran transcendència social, estenent la protecció a les persones properes o parents innocents dels acusats en procediments penals.

La informació sobre menors no està prohibida en les normes deontològiques de la professió periodística, ni en les normes legals. Qüestions que afecten a menors o estan protagonitzades per menors poden tenir accés a la difusió pública sempre que reuneixin dos requisits mínims: que la informació sigui d'interès o transcendència pública, i que la identitat dels menors quedi reservada

a un àmbit estrictament privat i no sigui objecte del coneixement dels lectors, oïdors o espectadors. En el cas que ens ocupa, la informació transcendeix a la opinió pública al tractar-se d'un succés molt greu, com és la mort violenta d'una persona i, a més, presumptament a mans de la seva filla menor d'edat que, una vegada que és detinguda, reconeix la seva participació en els fets. És, doncs, un fet d'interès públic.

No obstant, al tractar-se d'una menor, la seva identitat hauria d'haver estat preservada al coneixement públic. No va ser així en totes les publicacions que s'han relacionat a l'anterior punt 2, bé per una identificació directa, bé per la menció de dades o circumstàncies que porten a la convicció de que s'està parlant de la citada menor.

Les formes d'identificació de la menor de què tractem són comuns en la major part de les publicacions valorades i algunes apareixen només en menys mitjans de comunicació sense ser singular. Citem a continuació les principals:

- En varies publicacions apareix el nom de la menor; el nom de la mare (la víctima) de vegades acompanyat pel cognom; el nom i cognom del pare, avui divorciat; i el domicili on van succeir els fets, així com la denominació d'un Alberg que regentaven fa uns anys la mare i el pare, on acudien habitualment esportistes de tota Espanya que practicaven rem en el llac de la localitat. O el nom de l'Institut on estudiava.
- La informació gràfica (fotografies i vídeos) sembla que procedeix d'una agència donat es compon de les mateixes imatges que són reproduïdes als mitjans. La foto de la mare, plenament reconeixible, acompanyada de la filla amb la cara pixelada és la més utilitzada, junt a altres fotografies similars en algunes de les quals el pixelat de la menor és tan tènue que s'acosta molt a una imatge a través de la qual se la pot identificar. També es difonen imatges del domicili de Banyoles (façanes, balcons, entrada del carrer), lloc del crim, i de la segona residència de Platja d'Aro on va ser detinguda la menor.
- Ja s'ha dit que el nom o dades publicades que identifiquen el pare adoptiu de la menor es desvetlla en la informació d'alguns mitjans (La Vanguardia, El Periódico, el Mundo).
- La menció del fill que va trobar el cadàver la mare és a tots els mitjans visionats sense aportar cap més dades que l'identifiqui. En aquest cas, als efectes del criteri 11 del Codi, la identificació no es fa de forma personal (com en el cas del pare), sinó a través la identificació de la seva mare.

De tot l'anterior es dedueix de manera indubitada que la identitat de la menor es mostra de forma explícita de forma reconeixible, bé per la informació escrita o parlada, bé per les imatges difoses, vulnerant el criteri 11 del Codi Deontològic del CPC. Tanmateix, la introducció en la narració del crim de parents innocents de l'acusada plenament identificables (pare i germà adoptius), contravé també l'incís que fa el criteri 11 sobre aquestes persones

4. El dret a la privacitat, a l'honor i intimitat, així com al tractament de l'adopció i la salut mental de l'adolescent.

En el darrer paràgraf del seu escrit, el Síndic de Greuges demana que es consideri també la possible vulneració dels drets de la menor que s'esmenten en

l'enunciat d'aquest punt. Entenem que els drets de la menor han sigut vulnerats pels mitjans a causa de donar a conèixer públicament la seva identitat a partir de la qual li són aplicables tots els drets que es determinen en les lleis de protecció de menors i en els tractats internacionals. Però entenem que, en el cas que ens ocupa, no procedeix analitzar de forma pormenoritzada en les informacions analitzades els seus drets a l'honor o la intimitat, perquè és evident que la descrita conducta de la menor no és subsumible en els supòsits en que aquests drets són protegibles. En tot cas, només podem invocar la presumpció d'innocència fins que es provi, si és el cas, la seva culpabilitat en el fet.

D'altra banda, en la informació analitzada no es pot considerar que hi hagi una vulneració de la ètica professional en relació a l'adopció o la salut mental, ja que les al·lusions tangencials al lloc de naixement de la menor, la seva condició d'adoptada o que hagi estat tractada per problemes mentals són pures mencions que no entren en més consideracions ni en continguts pejoratius. No obstant això, no és sobrer afegir que seria més prudent obviar aquestes mencions innecessàries per tal d'evitar que se'n puguin desprendre actituds discriminatòries derivades del lloc de naixement o contribueixin a estigmatitzar les persones per haver estat tractades d'una malaltia mental.

Per tot això, el Consell de la Informació de Catalunya adopta el següent:

ACORD

CatalunyaDiari, El Periódico, El Español, La Vanguardia, El Mundo, Telecinco, i Diari de Girona han vulnerat el criteri 11 del Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya sobre protecció dels drets dels menors en la informació del cas de la mort violenta d'una dona de Banyoles presumptament a mans de la seva filla menor.”

I per que així consti s'estén la present certificació a Barcelona en data 2 de maig de 2019. Certifico.